

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/188766,TEKSTAUDIO-91-rocznica-zdobycia-przez-Janusza-Kusocinski-ego-zlotego-medalu-olimp.html>
12.05.2024, 08:44

[TEKST+AUDIO] 91. rocznica zdobycia przez Janusza Kusocińskiego złotego medalu olimpijskiego

Data publikacji 27.07.2023

Janusz Kusociński był wybitnym lekkoatletą, złotym medalistą Igrzysk Olimpijskich, obrońcą Warszawy 1939 r. Na X Letnich Igrzyskach Olimpijskich w Los Angeles 31 lipca 1932 r. w biegu na 10 000 metrów pokonał czołówkę światowych biegaczy. Niecałe osiem lat później, 21 czerwca 1940 r., został zamordowany przez Niemców w Palmirach w ramach Nadzwyczajnej Akcji Pacyfikacyjnej (Außerordentliche Befriedungsaktion - AB).

Legenda polskiego sportu

Janusz Kusociński „Kusy” urodził się w Warszawie 15 stycznia 1907 r. Najpierw uprawiał piłkę nożną, ale już od 1926 r. rozpoczął treningi biegowe. Trenował głównie na dystansach 800 i 1500 metrów w Robotniczym Klubie Sportowym Sarmata w Warszawie, a następnie w Klubie Sportowym „Warszawianka”, z którym był związany do 1939 r.

Już w 1928 r. został mistrzem Polski. Niejednokrotnie bił rekordy Polski na różnych

dystansach, a dwa razy pobił rekord świata (19 czerwca 1932 r. na dystansie 3000 metrów i 30 czerwca 1932 r. na 4 mile). 31 lipca 1932 r. na X Letnich Igrzyskach Olimpijskich w Los Angeles zdobył złoty medal w biegu na 10 000 metrów z czasem 30:11,4. W międzywojennej Polsce Janusz Kusociński był jedną z największych gwiazd sportu. Jeszcze przed wywalczeniem złotego medalu w Los Angeles został wybrany laureatem „Przeglądu Sportowego” na najlepszego sportowca roku (1931 r.). W biegach na długich dystansach jego największym rywalem w Polsce był Józef Noji, zastrzelony w niemieckim obozie koncentracyjnym KL Auschwitz w 1943 r.

Po ukończeniu studiów w Centralnym Instytucie Wychowania Fizycznego w Warszawie pracował jako nauczyciel wychowania fizycznego, trener, a także dziennikarz. Był redaktorem naczelnym „Kurier Sportowego”. Do wybuchu wojny 1939 r. Janusz Kusociński czynnie uprawiał sport.

Żołnierz konspiracji i Mistrz Olimpijski

We wrześniu 1939 r. zgłosił się na ochotnika do Wojska Polskiego. Dołączył do kompanii karabinów maszynowych II batalionu 360 pułku piechoty i walczył w obronie Warszawy. Był dwukrotnie ranny, w tym w obronie Fortu Czerniaków. Z rozkazu generała Rómmla został odznaczony Krzyżem Walecznych za dzielność i poświęcenie na polu bitwy.

Po zakończeniu wojny obronnej Janusz Kusociński pozostał w Warszawie i pracował jako kelner w tzw. gospodzie sportowców przy ulicy Jasnej. Włączył się w działalność niepodległościową w ramach Organizacji Wojskowej „Wilki” (działał pod pseudonimem *Prawdźic*). W wyniku denuncjacji został aresztowany przez Gestapo 26 marca 1940 r. w bramie domu na ul. Noakowskiego. Został uwięziony najpierw w więzieniu mokotowskim na ul. Rakowieckiej w Warszawie, a następnie w siedzibie Gestapo przy Al. Szucha. W czasie przesłuchań był

torturowany.

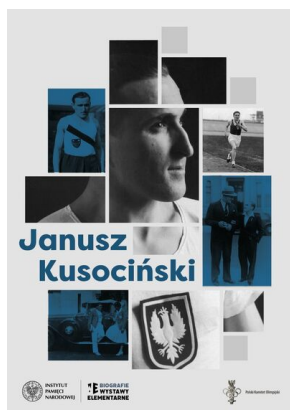
W ramach tzw. akcji AB, mającej na celu eksterminację polskiej inteligencji, został wraz grupą innych więźniów wywieziony z Pawiaka do Palmir, a następnie rozstrzelany 21 czerwca 1940 r. W wyniku egzekucji przeprowadzanych w Palmirach w okresie od grudnia 1939 r. do lipca 1941 r. Niemcy zamordowali ponad 1700 polskich obywateli, w tym także pochodzenia żydowskiego. Dopiero po II wojnie światowej w 1946 r. odkryto w Palmirach 24 mogiły zbiorowe, w tym szczątki Janusza Kusocińskiego, rozpoznane przez siostrę w 1947 r.

12 sierpnia 2009 r. „za wybitne zasługi dla niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej, za osiągnięcia sportowe w dziedzinie lekkoatletyki” został pośmiertnie odznaczony Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski.

29 lipca 2022 r. w Centrum Olimpijskim Polskiego

**Komitetu Olimpijskiego im.
Jana Pawła II w Warszawie
zaprezentowano wystawę
przygotowaną przez Instytut
Pamięci Narodowej Oddział
w Łodzi o wybitnym polskim
sportowcu Januszu
Kusocińskim,
zamordowanym przez
Niemców w Palmirach.**

**[Wystawę można pobrać z
poniższego linku.](#)**

Zachęcamy do obejrzenia i śledzenia na bieżąco nowego cyklu pt. „Tytani Sportu” przygotowanego przez Przystanek Historia IPN. Do tej pory ukazało się 8 odcinków, poświęconych różnym zagadnieniom w sporcie. Moderatorem spotkań jest Paweł Sztama – historyk, doktorant UMCS w Lublinie, pracownik Biura Badań Historycznych IPN. Autor książek: Generał August Emil Fieldorf. Biografia wojskowa (2016), Inteligencji w bezpieczeństwie: Brystygier, Humer, Różański (2017). [Wszystkie odcinki dostępne są na naszym kanale IPNTV pod bieżącym linkiem.](#)

O Nadzwyczajnej Akcji Pacyfikacyjnej (*Außerordentliche Befriedungsaktion* – AB) przeprowadzonej przez Niemców 20 i 21 czerwca 1940 r. w Palmirach mogą Państwo

przeczytać w artykułach:

- Anna Czocher, [Palmiry – symbol niemieckiego okrucieństwa](#)
- Ewa Wójcicka, [Tylko sosny były świadkami. Egzekucje w Palmirach](#)
- Ewelina Ślęzak, [„Wyścig Kusego z tacą do gościa”, czyli historia Gospody pod Kogutem](#)

Aby zobaczyć odtworzyć włącz JavaScript

PLIKI DO POBRANIA

[Pracownik Biura Badań Historycznych IPN Paweł Sztama o Januszu Kusocińskim.mp3 \(wav, 61.98 MB\) 27.07.2023 11:00](#)